

Pszczelarstwo województwa opolskiego

„Kiedy pszczoła zniknie z powierzchni Ziemi, człowiekowi pozostaną już tylko cztery lata życia. Skoro nie będzie pszczół, nie będzie też zapylania. Zabraknie więc roślin, potem zwierząt, wreszcie przyjdzie kolej na człowieka...” – Karol Darwin.

Powołując się na słowa wybitnego XIX-wiecznego przyrodnika, pszczołom należy przypisywać nieocenioną rolę w ekosystemie, środowisku, gospodarce i życiu człowieka. Są one niezwykle inteligentnymi i pracowitymi stworzeniami. Podczas swojego krótkiego życia pszczoły zapylają większość roślin w Polsce, wytwarzają miód i inne produkty, a ich nadmiar zbiera człowiek. Ich ciężka praca rozpoczyna się już wczesną wiosną. Zajmują się one wtedy zapylaniem pierwszych wiosennych kwiatów, drzew i krzewów, sadów owocowych, ogromnych połaci rzepaku oraz innych roślin. W tym samym czasie inne pszczoły pracują w gnieździe: karmią młode pszczołki i oczyszczają swoje gniazda, aby przygotować miejsce do produkcji miodu, pierzgi i magazynowania pyłku. Szacuje się, że zasięg lotu jednej pszczoły wynosi do 3 km, a podczas jednej wycieczki odwiedza ona od 50 do 100 różnych kwiatów.

W Polsce żyje ponad 450 gatunków pszczół. Są to pszczoły samotnice, dziko żyjące, gniazdujące w ziemi. Tylko pszczoła miodna produkuje miód i pozostaje pod opieką pszczelarza. Praca pszczelarza jest bardzo wdzięcznym, ale i trudnym zajęciem. Pszczoły żyją w harmonii z naturą, więc człowiek, który chce prowadzić pasiekę, musi być przede wszystkim spokojny i opanowany. Otwierając ul zaburza się naturalne warunki bytowania rodziny pszczelej, dlatego wszystkie prace w pasiece należy wykonywać z rozsądkiem i wyczuciem. Wielu pszczelarzy traktuje tę dziedzinę hobbystycznie, jako przyjemne dodatkowe zajęcie. Wiele pasiek ma głęboką tradycję, która przekazywana jest z pokolenia na pokolenie. Jednak nie każ-

Ogląd pasieki

dy człowiek nadaje się do pracy przy pasiece.

Dobry pszczelarz musi być odpowiedzialny. Pozyskując miód z ula trzeba pamiętać, aby zrekompensować odebrany pszczołom towar. Nie można przyjść do ula, wybrać miód i pozostawić owady samym sobie. Trzeba się nimi odpowiednio zająć: wymienić ramki, podać pokarm i wodę w okresie bezpożytkowym, zaaplikować leki, czy zabezpieczyć gniazdo przed zimą. Dobry pszczelarz musi być także otwarty na nową wiedzę. Należy zagłębiać się w biologię życia pszczół oraz sposoby bezpiecznego pozyskiwania produktów pszczelarskich. Każdy pszczelarz musi być również sumienny, pracowity i systematyczny. W pszczelarstwie nie ma pracy do odłożenia na później. Pszczoły mają swój biologiczny zegar i pewne prace muszą być wykonane na czas. W prowadzeniu pasieki nie można sobie pozwolić na jakiegokolwiek błędy, gdyż mogą one być bardzo kosztowne.

Pszczelarstwo jest jednym z sektorów gospodarki, które stale musi się rozwijać. Postępująca technologia wymusza wprowadzanie nowych rozwiązań ułatwiających pracę, dlatego pszczelarze muszą stale zdobywać nowe umiejętności i dzielić się własnymi doświadczeniami i spostrzeżeniami.

Województwo opolskie cieszy się dobrą tradycją i dużym zaintere-

sowaniem w dziedzinie pszczelarstwa. Opolszczyzna jest najmniej pszczelarskim województwem w Polsce, ale pod względem napszczelenia (wg danych GUS 2021), plasuje się w połowie krajowego rankingu, uzyskując 5,3 rodziny pszczele na 1 km². Świadczy o tym działający w tym regionie Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Opolu, który wspiera blisko 1300 pszczelarzy zrzeszonych w ponad 30 kołach pszczelarskich. Obok kół pszczelarskich działa także Nyskie Stowarzyszenie Pszczelarzy im. ks. dr Jana Dzierżona oraz niezrzeszeni pszczelarze. Szacuje się, „opolska rodzina pszczelarska” sprawuje opiekę nad 33 000 rodzinami pszczelimi.

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie pszczelarstwem, jednak coraz częściej pojawiają się problemy związane z występowaniem chorób oraz zatruciami rodzin pszczelich. Dlatego wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców obszarów wiejskich, pszczelarzy i rolników, Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego organizuje szkolenia, warsztaty i konferencje, na które zapraszani są wszyscy zainteresowani tematem pszczelarstwa. Chcąc jak najlepiej przygotować bazę do prowadzenia różnorodnych szkoleń, przy ośrodku powstała mini pasieka demonstracyjna, licząca 3 rodziny pszczele. Jeden z uli zasługuje na miano inteligentnego, ponieważ posiada specjalny system wagowo-pomiarowy, który zapisuje zachowanie

pszczół w ulu i na podstawie analizy masy, temperatury w gnieździe oraz emitowanego hałasu, z dużym prawdopodobieństwem określa obecność królowej w ulu, nastrój rojowy oraz zdrowotność pszczół, a także wskazuje, czy w okolicy występuje pożytek. Obserwacje te są prowadzone bez konieczności otwierania ula, który dodatkowo posiada szklane ściany, więc system ten pozwala ograniczyć do minimum zaburzanie naturalnego mikroklimatu panującego w ulu.

Pasieka OODR

Aktualnie w Ośrodku prowadzony jest cykl warsztatów „Jak założyć i prowadzić innowacyjną pasiekę”, w którym udział biorą osoby zainteresowane założeniem własnych pasiek. Przygotowywane jest także szkolenie dla doświadczonych

pszczelarzy, które umożliwi aktualizację i pogłębienie wiedzy oraz będzie okazją do wymienienia się doświadczeniami i spostrzeżeniami dotyczącymi pracy przy pasiece z innymi uczestnikami. Do współpracy Ośrodek zaprasza pszczelarzy i naukowców, którzy chętnie dzielą się swoją wiedzą występując w nagraniach filmów, czy podcastów oraz udzielają porad w miesięczniku Kurier Rolniczy. Szkolenia prowadzone przez Ośrodek nie skupiają się tylko na podstawowym prowadzeniu pasieki i pobieraniu miodu. Promuje się również siew roślin miododajnych, ponieważ konieczne jest dbanie o bioróżnorodność i zapewnianie pszczołom naturalnego pożytku. Przedstawiane są także innowacyjne rozwiązania tj. montowanie urządzeń pomiarowych w ulu, automatyzowanie linii do konfekcjonowania miodu, czy wtórne wykorzystanie wosku pszczelego. Zakupiony został domek do apiterapii, aby pokazać społeczeństwu, że korzyści płynące z posiadania ula to nie tylko miód i pyłek.

Api-inhalacja to terapia polegająca na oddychaniu czystym powietrzem bezpośrednio z ula, które przesycone jest aromatem wosku pszczelego i propolisu. Powietrze wydobywające się z ula jest niezwykle czyste. Api-inhalacje pomagają w leczeniu chorób układu

oddechowego, bezsenności, zmęczenia i w wielu innych dolegliwościach. Dodatkowo również szum pracujących pszczół działa uspokajająco. Chcąc zapewnić największe bezpieczeństwo i najefektywniejsze korzyści w stosowaniu api-inhalacji, buduje się specjalne api-domki, do których wchodzi się jak do ula i delektuje się pszczelim powietrzem, bez obaw o użądlenia przez pszczoły.

Bardzo ważne jest, aby edukować społeczeństwo na temat bioróżnorodności i znaczenia pszczół w środowisku. Niestety bardzo często dochodzi do zatrucia pszczół, w wyniku nieprawidłowego stosowania środków chemicznych w rolnictwie. Osłabione rodziny nie są w stanie produkować wystarczających ilości pokarmu, są osłabione, a to z kolei prowadzi do namnażania się chorób i szkodników. Ponadto praktyki rolnicze polegające na uprawie monokultur przyczyniają się do tego, że coraz częściej występują okresy bez pożytku. Pszczelarze zmuszani są do prowadzenia pasiek wędrownych, co zwiększa nakłady pracy a także ryzyko rozprzestrzeniania chorób.

Ewelina Stalska

Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym